

УДК 378.035.91

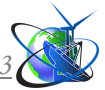
UNIVERSITY OF THE GIFTED CHILD AS THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE COACHING TECHNOLOGY IMPLEMENTATION**«УНІВЕРСИТЕТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ» ЯК ОСВІТНЬО-ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ КОУЧИНГУ****Savchuk B.P. / Савчук Б. П.***d.i.s., prof. / д.і.н., проф.*ORCID: [org/0000-0003-2256-0845](https://orcid.org/0000-0003-2256-0845)**Dushenko Y. V. / Душенко Ю.В.***student / студент*ORCID: [org/0000-0002-3196-9768](https://orcid.org/0000-0002-3196-9768)*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Shevchenko, 57, 76018**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
вул. Шевченка, 57, 76018*

Анотація. У статті розкриваються теоретичні і практичні засади діючого на базі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Івано-Франківськ, Україна) «Університету обдарованої дитини» як унікального освітньо-вихованого середовища, що побудоване за засадах коучингу. Показано, що в її основу покладено концепцію гармонійної діалогової взаємодії у трикутнику відносин викладач – студент – учень. Схарактеризовано цей заклад як інтерактивне освітнє середовище розвитку особистості, де творчо впроваджується Концепція «Нова українська школи».

Ключові слова: «Університету обдарованої дитини», заклади позашкільної освіти, коучинг, коучингова технологія, особистісно-орієнтована освіта.

Вступ. Складні процеси державного будівництва та інтеграція України у європейський простір актуалізують ідеологію гуманізації освітнього процесу змінюють уявлення про критерії якості і технології професійної педагогічної освіти та роль педагога і здобувача освіти в освітньому процесі. Сучасна освітня парадигма орієнтує педагога на перехід від компетентностей ментора, організатора фронтальної, безособистісної діяльності учнів на оволодіння компетентностями педагогічного супроводу і підтримки, що забезпечують суб'єкт-суб'єктну персоніфіковану взаємодію. Це зумовлює необхідність оволодіння знаннями і навичками наставника-фасилітатора, які у концепціях світового досвіду організації освітнього процесу втілювалися у феноменах тьюторства і коучингу.

Феномен коучингу має багату історію ефективного застосування у підготовці фахівців в різних суспільних сферах та розвитку особистості загалом. Його різновид освітній коучинг як інноваційна технологія активно розробляється й апробується переважно у теорії і практиці вищої школи та системи підвищенні кваліфікації вчителів. Отож, він досі не знайшов предметного цілеспрямованого використання в організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) та закладах позашкільної освіти (ЗПО). Це увиразнює *суперечність* між потужним особистісно-формуєчим потенціалом коучингу та нерозробленістю теоретичних і практичних засад його використання у процесах розбудови Нової української школи та актуалізує

предметне дослідження цієї проблеми.

Основний текст. За думкою європейського економіста і психолога Ч. Хенді чинна система освіти відірвана від реальності і протилежна їй. За пануючих освітньо-педагогічних умов і порядків майбутні фахівці не мають постійного робочого місця, тож повсякчас переходять з одного приміщення в інше, не мають права звертатися до старших колег за порадою, тож тримають у голові всю необхідну інформацію, працюють в однорідних групах й не контактують під час праці. Тому вони не стають тією «продукцією», на яку очікує суспільство [7, с. 6]. Широкі можливості для подолання цієї прірви створює організоване на засадах коучингу освітньо-виховне середовище. Так, стрижневою засадою діяльності створеного у червні 2017 р. на базі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (ПНУ) «Університету обдарованої дитини» (УОД) стала гармонійна діалогова взаємодія у трикутнику відносин викладач – студент – учень. Автор цього унікального для України проекту, Г. Білавич в його основу поклала ідею створення навчально-розвивального середовища, де науково-педагогічні працівники у реальній співпраці готують студентів-волонтерів. Спочатку вони спільно навчають молодших школярів, відтак поступово ініціатива переходить до майбутніх фахівців. Таким чином, УОД став інтерактивним освітнім середовищем розвитку особистості, де творчо впроваджується Концепція «Нова українська школа» та міжпредметні зв'язки й інноваційні методи навчання [6].

Упродовж трьох років оформилися ідейні засади і організаційна структура УОД у вигляді профільних гуртків, що реалізують програму розвитку всебічно обдарованої дитини за сімома основними напрямками: мовно-літературному (Школа мовних екологів, Літературна студія, Школа риторів); фізично-оздоровлювальному (Школа олімпійського резерву, Школа тенісу); мистецькому (Школа живопису, Школа вокалу, Школа танцю, Школа ремесництва); освітньо-розвивальному (Школа навчальних розваг), загальнотехнічному (ІТ-школа, Екошкола); соціальному (Школа бізнесу та менеджменту); духовному (зустрічі з духовенством) [2-6].

Основною формою функціонування УОД стало проведення у червні та січні літніх і зимових двотижневих сесій під загальною назвою «Цікаві канікули. Під час п'яти сесій 2017 – 2019 рр., згідно з нашими узагальненням, у його гуртках (заняття у формі майстер-класів відбувалися з 10 до 13 год.) сумарно взяло участь понад 1000 учнів 1-4 класів із 15 ЗЗСО Івано-Франківська. До їхньої організації на постійній або тимчасовій основі було залучено близько 25 викладачів, учителів і фахівців з різних галузей знань та 60 студентів і аспірантів ПНУ [2-6]. Під час літньої сесії 2018 р. на хвилі зростання популярності УОД та масового напливу учнів актуалізувалося питання щодо визначення загальної стратегії і методології функціонування УОД. Вони мали відповідати його духові та завданням, зокрема забезпечити використання інновацій в організації освітньо-виховного процесу, розв'язання кадрового питання тощо. Зважаючи на набутий досвід і перспективи розвитку, в основу діяльності закладу вирішили покласти коучинг, окремі елементи якого вже використовувалися у практичній підготовці студентів до роботи з обдарованими

дітьми.

Коли під час зимової сесії 2018 р. почали цілеспрямовано впроваджувати коучинг в освітньо-виховний процес УОД, вирішили поширити його технологію не лише щодо наставництва в діаді «викладач – студент», а й у процес навчання школярів. При ініціюванні та реалізації цієї ідеї виходить з того, що УОД органічно відповідає положенням «Закону про позашкільну освіту» (2000) та актуальним завданням її вдосконалення. Позашкільня має значний потенціал щодо формування в учнівській молоді знань, умінь, навичок за певними програмами, які відповідають їхнім інтересам; забезпечення потреб у творчій самореалізації та інтелектуальному, духовному, фізичному розвитку дитини; підготовки до активної професійної і громадської діяльності; організації змістовного дозвілля. Утім, він використовується неповністю, що потребує проведення моніторингу та побудови цілісної, гнучкої, максимально адаптованої до сучасних реалій системи позашкільної освіти [1].

Створюючи оптимальні можливості для досягнення цієї мети, УОД становить унікальне освітньо-виховне середовище для реалізації ідеології і технології коучингу. Цю особливість представляємо у «трикутнику гармонійних відносин», в якому спершу педагог-викладач ЗВО працює зі студентом-майбутнім учителем щодо організації роботи фахових гуртків, потім вони розпочинають спільно працювати в них з дитиною-учасником УОД, а далі, з використанням коучингових методик, співпраця продовжується у діаді «студент – учень УОД» за допомогою, у разі потреби, викладача.

При розробці моделі функціонування УОД як коучинг-середовища, акумулювався доробок провідних теоретиків коучингу (М. Аткинсон, Т. Голві, М. Дауні, Р. Ділтс, Д. Кліффорд та ін.), що знайшов продовження у розробці теорії і практики організації освітнього процесу (О. Варецька, О. Відлацька, І. Голіяд, Н. Горук, В. Гульчевська, О. Нежинська та ін.).

Коучинг-середовище УОД визначаємо як багаторівневу систему умов, що забезпечують гармонійну співпрацю суб'єктів у цільовому, ресурсному, змістовому, процесуальному, результативному аспектах. Її функціонування детермінується чинниками, що реалізуються на *трьох рівнях*: 1) глобальному (впливи інформатизації, інкультурації на розвиток культури, освіти, особистості); 2) національно-державному (актуалізовані освітньою політикою України парадигми формування компетентного фахівця, креативної особистості); 3) локальному (інтегрує особливості середовищ ПНУ, освітніх закладів і сімей, де навчаються і живуть діти та етнокультури Прикарпаття).

В основу формування освітньо-виховного середовища УОД покладена комунікативно-орієнтована модель співробітництва на засадах гуманізації, індивідуалізації, позитивної емоційної насиченості, толерантності і взаємопідтримки, рольової нерегламентованості, культивування творчих можливостей і формування особистісно-конструктивних відносин. Вона створює умови для самореалізації і саморозвитку здобувача освіти та розв'язання проблем, що стоять перед усією системою дошкільця України. Це увиразнюють три засадничі аспекти. По-перше, в УОД ефективно вирішується *кадрове питання*. Зважаючи на труднощі щодо залучення викладачів ПНУ до

постійної роботи на громадських засадах та об'єктивну плинність студентів як кадрового ресурсу, командний коучинг став стрижнем, що згуртував їх на засадах волонтерства і особистої відповідальності за спільну справу.

По-друге, для майбутніх педагогів УОД став унікальною *творчою лабораторією*, адже, органічно відповідає їхній природній мобільності, бажанню займатися цікавою, корисною роботою і створює широкі можливості для набуття досвіду організації роботи у ЗПО, розвитку професійних компетентностей, реалізації власних намірів і самовираження. По-третє, УОД став справжньою *школою лідерства* для викладачів, студентів й учнів, адже попри різні соціальний статус і життєвий досвід, вони мають спільні риси і прагнення: налаштованість на самостійне визначення траєкторії особистого розвитку, готовність присвяти себе громадській справі, реалізувати ініціативність, ентузіазм, творчість, організаторські й інші здібності. Побудоване на засадах коучингу освітньо-виховне середовище УОД формує особистість викладача, майбутнього вчителя і учня, що відповідає сучасним суспільним і освітнім викликам.

Висновки. Отже, вважаємо, що запропонована коучинг-модель «Університету обдарованої дитини» як унікального освітньо-виховного середовища, дає реальне продуктивне теоретичне і практичне підґрунтя для організації діяльності закладів позашкільної освіти на засадах коучингу та може знайти широке творче використання.

Література:

1. МОН пропонує 5 ключових змін позашкільної освіти [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: МОН, 2018. – Режим доступу: <https://pedpresa.ua/193645-mon-proponuye-5>
2. Університет обдарованої дитини. Retrieved from [Електронний ресурс : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Івано-Франківськ, 2019. – Режим доступу: <https://kidsuniver.blogspot.com/>.
3. Університет обдарованої дитини зібрав школярів на свято “Цікаві канікули”. Вікна. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Івано-Франківськ, 2017. – Режим доступу: <https://kurs.if.ua> >
4. «Університет обдарованої дитини» другий рік поспіль .. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Івано-Франківськ, 2018. – Режим доступу: <https://pnu.edu.ua/blog> > (дата звернення 14. 06.2018)
5. Університет обдарованої дитини. URL: <https://kidsuniver.blogspot.com/search?updated-max=2018-06->
6. Університет обдарованої дитини. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://kidsuniver.blogspot.com>.
7. Хэнди Ч. Время безрассудства пер. з англ. СПб: Питер, 2001. 288 с.

References:

1. The MES proposes 5 key changes to extracurricular education [Electronic resource]: [Website]. Electronic data. Kyiv: MES, 2018. Access mode: <https://pedpresa.ua/193645-mon-proponuye-5>

2. University of Gifted Child. Retrieved from [Electronic resource: [Website]. Electronic data. Ivano-Frankivsk, 2019. Access mode: [https:// kidsuniver. blogspot.com/](https://kidsuniver.blogspot.com/).
3. The gifted child's university gathered students for the "Interesting Vacation" holiday. Windows. [Electronic resource]: [Website]. - Electronic data. - Ivano-Frankivsk, 2017. Access mode: <https://kurs.if.ua> ›
4. Gifted Child University for the second year in a row. [Electronic resource]: [Website]. Electronic data. Ivano-Frankivsk, 2018. Access mode: <https://pnu.edu.ua ›blog> (accessed 14/06/2018)
5. University of Gifted Child. URL: <https://kidsuniver.blogspot.com/search?updated-max=2018-06->
6. University of Gifted Child. [Electronic resource]: [Website]. - Electronic data. - Ivano-Frankivsk. - Access mode: <https://kidsuniver.blogspot.com>.
7. Handy C. Time of recklessness trans. from English. St. Petersburg: Peter, 2001. 288 p.

Summary. *The theoretical and practical principles of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine) of the Gifted Child University as a unique educational and educational environment based on the principles of coaching are revealed in the article. It is shown that it is based on the concept of harmonious dialog interaction in the triangle of relations between teacher and student. This institution is characterized as an interactive educational environment for personality development, where the Concept of the New Ukrainian School is being creatively implemented.*

Keywords: *“Gifted child university”, out-of-school educational establishments, coaching, coaching technology, personality-oriented education*

Стаття надіслана: 27.12.2019

© Савчук Б., Душенко Ю.